

NOTAT

Fra: Barnevernsnettverket

Til: Barnevernsinstitusjonsutvalget

HVORDAN BØR EN BARNEVERN SINSTITUSJON VÆRE

Den ideelle institusjon ligner ikke en institusjon, men et vanlig hjem med en vanlig familie. Den forebygger utenforskap ved sin «normalitet». Ungdommene kan ta imot besøk av venner eller familie, de går på skole, deltar på fritidsaktiviteter, opplever vanlig grensesetting og er mer bekymret for om det siste crushet ringer snart enn hva tilsynsføreren skriver etter siste besøk. Ungdommer i et vanlig hjem deltar ikke på en masse "voksenmøter" med ansatte. Informasjon gis alderstilpasset. De voksne er mentorer, ikke fangevoktere.

Holdninger

Uansett hvilke og hvor mange institusjoner man skal ha, må personalets holdninger og egnethet kvalitetssikres. Barn og unge, uansett hvor de kommer fra, skal behandles med respekt. Barnas foreldre, uansett hva de har gjort, skal behandles med respekt. Ethvert menneskes integritet skal beskyttes og forsvares.

Institusjonskategorier

Vi foreslår etablering av noen få **utredningsinstitusjoner** rundt i landet hvor det opprettes et tilstrekkelig antall **akutt plasser** hvor barn som må flyttes raskt, kan komme.

Ungene må ved ankomst tas hånd om av et **krisepsykiatrisk team** som følger dem gjennom hele oppholdet og gir akutt og stabiliserende behandling. Institusjonene bør ligge nær medisinske fagmiljøer med høy kompetanse på et bredt spekter av områder innen både psykisk og somatisk helse (i praksis universitetssykehus).

Øvrige institusjoner vil være en kombinasjon av omsorgsinstitusjon og behandling sinstitusjon. Begrepet «institusjon» er belastet og bør byttes ut med Casa Riposo, «ungdomsbase» el.l.

Vi foreslår egne **rusbehandlingheter** hvor man foretar avrusing og stabilisering før ungdommen overføres til en vanlig institusjon eller bolig. Det må være nulltoleranse for rus på alle andre institusjoner enn de dedikerte. Rusbruk må avklares på utredningsinstitusjonen.

Rusbehandling bør organiseres under helsetjenesten. Det er viktig at god faglig kompetanse er på plass.

Rusbehandlingen må ha samme faglig fundament som rusbehandling av voksne. Det må fokuseres på å fjerne årsaken til rusen og erstatte den med positive opplevelser eller ferdigheter - omprogrammere hjernen.

Noen institusjoner kan være dedikert til bestemte grupper som kan ha behov for å separeres fra andre (og vice versa):

- Fysiske, voldelige
- Nevrodivergente som trenger mye ro, stabilitet, orden, struktur og rutine rundt seg
- Andre som har like behov og trenger å oppleve gjenkjennelse, utvikle gruppeidentitet og etablere fellesskap med andre i samme situasjon

Grupper som *ikke* bør samles på samme institusjon:

- Spiseforstyrrelser
- Andre?

Kompetanse

Steder der unge bor, håndteres og behandles må ha høy, ikke lavest mulig, fagkompetanse på aktuelle områder, særlig psykologisk kompetanse. Det må være minst en psykolog på eller nær hver institusjon. Fagkompetanse må kombineres med erfaringskompetanse, gjerne gjennom erfaringskonsulenter. Eksterne høyspesialiserte fagmiljøer kan ved behov gi faglig støtte utenfra, forutsatt at ansatte har tilstrekkelig grunnkompetanse til å kunne utføre terapi eller andre oppgaver på en faglig god nok måte. Målet må være høyest mulig kvalitet på tilbudet.

Alle ansatte må beherske konfliktdepende kommunikasjon, kunne selvforsvar/nedleggings-teknikker, og blant de ansatte bør det være god kompetanse på konfliktmegling.

Videre må ansatte ha sosial intelligens. De må kunne skape et godt sosialt miljø. Evne å kommunisere person- og alderstilpasset.

Ansatte må ha robust og sunn psykisk helse og evne til empati, og fremlegge utvidet politiattest. Både i Forsvaret og Politiet brukes psykologiske tester for å vurdere egnethet, og vi foreslår en lignende tilnærming med egnede og kvalitetssikrede verktøy for ansatte på barnevernsinstitusjoner.

Ledelse

Godt lederskap må inn. Ut med frykttkultur. Vi kan ikke ta på oss å definere hva som er godt lederskap eller hvordan man etablerer det, men vi kjenner det igjen når vi ser det. Om det er godt lederskap et sted må brukerne spørres om – barna og foreldrene deres.

Utforming

- En bolig for unge må være hyggelig. Hjemmekoselig, ikke «institusjonspreget».
- Størrelse: 2 - 5 barn (tilsvarende en vanlig familie)

- Alder: min. 15 år (unntak for rusinstitusjoner).
- Boform: Mest mulig likt en vanlig familie. Samling av flere små enheter i et tun? Gode aktivitetsmuligheter. Få ansatte, det gir bedre oversikt og mindre kaos. De ansatte må få tid og anledning til å bli ordentlig kjent med ungene. Vi oppfordrer til å utfordre vanlige ansettelseskontrakter og turnusordninger.

Behandlingsprinsipper: fremme selvrespekt, selvfølelse og selvtillit

Atferdsterapeutiske prinsipper må ut, traumesensitiv omsorg inn

Man må lytte til ungdommene fremfor å dømme dem. Møte dem med forståelse og respekt. Være ydmyk. Bli man møtt med fordommer, vil ungdommen protestere.

Man må se etter den underliggende årsaken til adferden: De fleste reaksjoner er normale reaksjoner på unormale belastninger – overlevelsesinstinktet utløses.

Ansatte må slutte å anklage foreldre. Diskreditering av foreldrene skader barna.

Flytting gir identitetsproblemer og traumer – flyttingen *ut av hjemmet* skader aller mest hvis ikke barnet selv vil ut.

Arbeid med de unge må bygge på ungenes styrker. Foreldre må brukes som informanter om hjemmesituasjon og sakens forløp, m.m. Barn + foreldre = 1 enhet, og må behandles som det. Barn blir urolige, bekymret og stresset dersom foreldrene ikke har det bra.

Barna må bygges opp psykisk: man må slutte med “utdringsshow” (-begrep brukt av barnevernsbarn), legge vekk den faglige arrogansen og istedet ivareta ungenes selvrespekt, selvfølelse og selvtillit.

Barnets nettverk må bygges OPP, ikke ned.

Uønskede flyttinger - hvem vurderer om de er uønsket? Flyttinger må veies opp mot ungdommens ønsker: nødvendige flyttinger hindres ofte pga. økonomi.

Barn må bli trodd når de varsler om gale ting. Varslingssystemet må være intuitivt, konfidensielt og døgnbemannet. Behandlingen av klager må være effektiv, behandler må ha nødvendige hjemler til å få god innsikt og utøve myndighet, og ikke ha bindinger til etaten eller tjenestetilbydere.

Sikre at barn har kunnskap og forståelse for sine rettigheter.

Ungdommer må få lov å gjøre feil. Det gir nyttige erfaringer.

Foreldre og barn må få innsyn i rapporter fra tilsyn ved statsforvalter.

Barn og foreldre må ha reell brukermedvirkning i alle relevante forhold.

Barnet må få rett til egenvalgt tillitsperson utenom bvtj. fra tidlig i undersøkelsessaken som kan følge barnet, oppnå fortrolighet og tillit og være et fast holdepunkt over tid.

Opplysninger må kvalitetssikres.

Personvernet må ivaretas.